

ZAMYŠLENÍ NAD KOMUNIKOVÁNÍM STATISTIKY V MÉDIÍCH

STATISTICKÁ ANALÝZA DAT, PSY117

Michaela Ladmanová
439514, psychologie

Vyučující: Mgr. Stanislav Ježek, PhD.

Datum odevzdání: 1.5.2015

Fakulta sociálních studií MU, 2014/2015

Pro vypracování této úvahy jsem zvolila článek s názvem *Káva je antidepresivum*, uveřejněný na internetovém serveru 21.stoleti.cz. Dle článku jsou ženy, které za den vypijí 2 a více hrnků kávy, méně náchylné k depresím. Tato skutečnost byla ověřena výzkumem, který byl po dobu 10 let uskutečňován na více než 50 tisících Američanek, zaměstnaných ve zdravotnictví. V průběhu studie se rozvinula deprese u 2600 z nich, byly to právě ty ženy, jež kávu pily méně nebo vůbec. Po srovnání skupiny žen, jež pily kávu 1x týdně a méně, s těmi, které si ji dopřály 2-3x za den, vyšlo najevo, že vyšší konzumace kávy snížila riziko vzniku deprese o 15 %. U žen, jež pily denně 4 a více šálků, se riziko snížilo o 20 %. Podotýká však, že ženy, jež konzumovaly kávu častěji, současně více kouřily, pily alkohol, měly nadváhu, vysoký krevní tlak nebo diabetes. Zdůrazňuje také, že káva bez kofeinu tyto účinky nemá. Zatím však není zcela jasné, jakým způsobem klasická káva léčí deprese, jsou nutné další výzkumy, které by v tuto skutečnost upřesnily.

Studie *Káva, kofein a riziko deprese mezi ženami*, na jejímž základě byl článek sepsán, zkoumala především účinky kofeinu, jenž je z 80 % konzumován v podobě kávy. Výzkum byl proveden v letech 1996-2006 na 50 739 Američankách (deprese postihuje častěji ženy) v průměrném věku 63 let, jež pracovaly jako zdravotní sestry. Každé dva roky vyplňovaly dotazníky určující průměrnou spotřebu kávy, čaje, kofeinových a bezkofeinových nápojů (cola, káva) a čokolády. Během deseti let bylo identifikováno 2607 případů deprese. Za postižené tímto onemocněním byly považovány ty ženy, jimž byla deprese diagnostikována lékařem a následně léčena antidepresivy. Ženy, jež konzumovaly 1 nebo méně kávy týdně, pak byly srovnávány s těmi, jež pily 2-3 šálky nebo 4 a více šálků denně. Ukázalo se, že relativní riziko vzniku deprese u žen, které si dopřávaly kávu 2-3x za den (<550 mg/d), bylo 0,85. U žen, které ji konzumovaly 4x denně a více (≥550 mg/d) pak 0,80. Pravidelné konzumentky kávy byly také častěji kuřačkami, více požívaly alkohol, méně chodily do kostela, nebyli příliš aktivní v komunitních skupinách, také méně ohlašovaly výskyt obezity, vysokého krevního tlaku či diabetu. Účinky jiných (bez)kofeinových nápojů a potravin nebyly potvrzeny. Studie tedy zjistila, že se rizika vzniku deprese s konzumací kávy snižují. Zdůrazňuje však potřebu dalších výzkumů, aby bylo jisté, že káva může přispět k prevenci deprese. *KOINĚC POPISU, ZAČÁTEK ÚVAHY*

Dle mého názoru shrnuje článek původní studii poměrně přesně. Vyskytuje se zde pár drobných nedostatků. V první řadě mě zarazil samotný nadpis článku, který považuji za zobecňující a zavádějící. V podstatě říká: *Káva léčí deprese*. Chápu, že titulek slouží k upoutání pozornosti a bývá často zveličující, tato věta se však v článku dokonce přímo

vyskytla. Taková formulace může vést k mylným představám čtenářů. Původní výzkum nezmiňuje, že by káva zlepšovala stav lidí s již rozvinutou depresí, hovoří pouze o snížení rizika jejího vzniku. *Souhlasím, ale se statistikou to nesouvisí.*

Další výtkou je, že článek hovoří pouze o vlivu kávy, *nebere v potaz důležitou myšlenku studie o účincích kofeinu. Ačkoli se vliv jiných nápojů a potravin obsahujících kofein neprokázal, považují za důležité zmínit původní cíl výzkumu. Je však pochopitelné, že se autor článku soustředil pouze na výsledky a nechtěl se zabírat něčím nepodstatným, v konečném případě hlavní roli skutečně hraje káva.* *Pro tento odběvatel platí to též.*

Drobnější nedostatek vidím také v definici deprese. V článku není zmíněno o jakou formu se jedná, zůstává tak jen na fantazii čtenáře, zda si představí depresi lehkou či takovou, u které je nutná hospitalizace.

Co se týče prezentovaných čísel velikosti vzorku a množství diagnóz, považují je za správně a pochopitelně zaokrouhlená. *OK* Neuškodila by však zmínka o tom, proč jsou zkoumané osoby pouze ženy. Člověk, který se o tuto problematiku blíže nezajímá, neví, že jsou ženy depresí postiženy častěji, může tak jen polemizovat nad tím, proč nebyli zahrnuti i muži. *→ nebyli ve zkoumané populaci*

Pochopitelné jsou i odlišné prezentace výsledků - článek hovoří o šálcích kávy a míru rizika vyjadřuje v procentech, studie doplňuje množství kávy také v miligramech a měří v jednotkách relativního rizika. Prezentace v šálcích je mnohem jednodušší pro představu množství vypité kávy, kdežto miligramy jsou nic neříkající, pokud si lžičky kávy nezvážíme. Převod relativního rizika na procenta je zde důležitý proto, aby i čtenář, který neprošel kurzem statistiky, výsledkům porozuměl. *→ Bohužel, tento převod je udělán zavádějícím způsobem. Půles rizika je chyba z 5% na 4%. To by vám mělo vadit.*

Oceňuji, že článek neopomenul zmínit negativní důsledky nadměrné konzumace kávy. Objevilo se zde ale mylné tvrzení: ženy, jež pijí více kávy, mají také častěji nadváhu, vysoký krevní tlak a diabetes. Pravděpodobně došlo k chybě v překladu, neboť studie tvrdí přesný opak. Chyba však mohla být záměrná, neboť lépe sedí do výčtu negativních důsledků. Kromě toho by bylo odvážné tvrdit, že je člověk, jenž nadměrně pije kávu, štíhlejší a zdravější, především kvůli apelům lékařů na nevhodnost její přílišné konzumace. Oceňuji také, že článek zmiňuje nutnost dalších výzkumů.

Až na drobné nedostatky považují shrnují studie za velmi úspěšné.

Literatura

Slabá, J. (2011, September 27). Káva je antidepresivum. *21. století*. Retrieved from <http://21století.cz/2011/09/27/kava-je-antidepresivum/>

Lucas, M., Mirazei, F., Pan, A., Okereke, O., Wilett, W., O'Reilly, É. et al. (2011). Coffee, Caffeine, and Risk of Depression Among Women. *Archives Of Internal Medicine* 171(17), 1571-1578. Retrieved from <http://archinte.jamanetwork.com/article.aspx?articleid=1105943#>

Ve své úvaze se statistice moc nerozvíjíte. Když se jí pak zajímáte víceméně, objevíte autorovi klasickou zmedicující fiktivní procenty z procent. Proci napříjímám.
S)